

Igény a szigorra

A szervezett bűnözés hatásának jelei

Napjainkban hazai és nemzetközi szakmai tanácskozások témája a szervezett bűnözés, az ellene folytatott küzdelem. A közelmúltban fejeződött be a XVI. Nemzetközi Büntetőjogi Kongresszus Budapesten, amelyen a résztvevők ajánlásokat fogadtak el a szervezett bűnözés elleni hatékonyabb fellépés érdekében.

A szervezett bűnözés alakulása a büntető igazságszolgáltatás minden ágát arra készteti, hogy újragondolja munkamódszereit, erőforrásainak átcsoportosítását. Ez alól a büntetés-végrehajtás egész rendszere sem kivétel. A globalizáció és az információs társadalom kialakulása a bűnözés szerkezetére, dinamikájára, volumenére olyan nagy hatással volt és van, amelynél fogva az ellene való küzdelem eddigi módszerei, stratégiája elégtelennek bizonyulhat. A szervezett bűnözés összetettségére, sokoldalúságára figyelemmel az egyszerűsített, egyoldalú megközelítés tévútra vezethet még a büntetés-végrehajtásnál mutatkozó jelek értékelésénél is.

Keresztapák

A szervezett bűnözés egyik kategóriája a társadalomra különösen veszélyes, kiterjedt anyagi-technikai kapcsolati forrásokkal rendelkező, a nyilvánosság és a média által ismert, számon tartott bűnözők csoportja. A bűncselekményükre irányuló közfigyelem a fogvatartottakat sokszor a végrehajtás alatt is eléri, ezért minden, velük kapcsolatos esemény a szokásosnál nagyobb nyilvánosságot kap. Fogva tartásuk sajátossága még az, hogy sokkal több

energiába, pénzbe kerül, mint egy „átlagos” fogvatartotté. Ez annak ellenére így van, hogy az alvilági szervezetek tagjai nem feltétlenül tartoznak a nehezebben kezelhető elitéltek csoportjába. Iskolai végzettségük esetenként, társas intelligenciájuk majdnem mindig kiemelkedik az átlagból. Igazi ellenfélnek azonban nem a büntetés-végrehajtást, hanem a jogrendszer egészét, illetve a piaci konkurenciát tekintik. Ezért, ameddig érdekeik másképpen nem kívánják, látszatra még együttműködő viselkedést is képesek tanúsítani.

Fogva tartásuk biztonságát az veszélyezteti, hogy rendelkeznek olyan anyagi háttérrel, amelynél fogva szökésüket, szöktetésüket és nem utolsósorban elrejtőzésüket meg tudják szervezni. Akkor is megteszik ezt, ha sokba kerül, akár technikai eszközök, akár mások bevonása, beszerzése folytán. Ugyanakkor ők maguk is célpontjai lehetnek a konkurens szervezett bűnözői csoportnak, ezért is fontos a fokozott védelmük. Az e csoportba tartozókat – nevezhetjük őket keresztapáknak is – a világ legtöbb börtönében zárt, erősen őrzött, nagyon magas biztonsági fokozatú, de a belső szabályokat, napirendet tekintve az átlagosnál nem szigorúbb vagy kifejezetten enyhébb rezsimekben tartják fog-

va. Úgy lehetne összegezni a kezelésükkel kapcsolatos gondokat, hogy viszonylag ritkán kerül sor úgynevezett rendkívüli eseményre általuk vagy miattuk. Ha viszont előfordul, akkor súlyos, a fogva tartás biztonságát és a büntetés-végrehajtás törvényes működését nagymértékben veszélyeztető formában történik. Ehhez hozzájárul az is, hogy az ismert keresztapákat eleve az adott büntetés-végrehajtási rendszer csúcstechnikájával, módszereivel őrzik, ezek esetleges kudarca magas költségvonzatú következményekkel jár, és érzékeny morális károkat okoz. Példaként említem azt a négy évvel ezelőtti angliai eseményt, amikor egy különlegesen őrzött körletről olasz maffiakapcsolatokkal rendelkező, valamint az IRA-hoz tartozó elítéltek fegyveres szökést követtek el. Az illetékesek szerint a szökés előkészítése, a fegyver becsempészése azért vált lehetségessé, mert a büntetés-végrehajtás – politikai okokra visszavezethető bizonytalankodása okán – kompromisszumokat kötött a biztonsági rendszabályok betartása terén. A szökések, szabadítások, leszámolások mellett, illetve azokkal szoros összefüggésben az e fogvatartotti csoporttal kapcsolatos legnagyobb veszély a személyi állomány korrumpálása. A korrupcióval a fenyegetés, zsarolás módszere is együtt jár. A szervezett bűnözés gazdasági erejét tekintve a megvesztegetés finanszírozása nem jelent problémát. A korrupció nem feltétlenül vezet látványos rendkívüli eseményekhez, célja lehet az alvilági vezérek börtönbeli kényelmének, kivételezett helyzetének, és főleg a szabad információszerezésnek a biztosítása. Nem szükséges ecsetelni, hogy ez mennyire káros hatással van egyrészt a közbiztonságra, hiszen a börtön izolációs funkciója nem érvényesül, másrészt a büntető igazságszolgáltatás presztízsére.

Belső bandák

A szervezett bűnözés másik kategóriájába a börtönben szerveződő, az úgynevezett „rabtársadalom” talajában gyökerező és működő gengeket sorolja a szakirodalom. A szakmai, történeti elemzések azt mutatják, hogy az ilyen tevékenység kibontakozása két feltételhez köthető. Az egyik – talán lényegesebb kondíció – valamely jelentős gazdasági erőket mozgató üzleti tevékenység, piac kialakulása. Ez börtönviszonylatban legtöbbször a kábítószer belső terjesztése. Más szervezettséget feltételező kriminális üzletágakkal – fegyverkereskedelem, prostitúció, védelmi pénzek – szemben a kábítószer képes arra, hogy „megcsinálja” saját piacát a börtön zárt viszonyai között is. Hosszú távon nem lehet abban bízni, hogy a szűk fizetőképes kereslet önmagában útját állja a kábítószer terjedésének.

A másik tényező, amely a tapasztalatok szerint elősegíti a börtöngengék működését, a vérségi, lakóhelyi, szomszéd-sági, és ezzel összefüggésben az etnikai csoportok szerveződésének jelenléte az intézetekben. Ezekre a struktúrákra a szolidaritás, a belső tekintély tisztelete, a kulturális homogenitás, a saját értékek, normák tisztelete jellemző, ami biztosítja a kriminális tevékenységhez szükséges szervezettséget, fegyelmet.

Megjegyezhető, hogy az egyes gengek igen ritkán tudják biztosítani a piac kontrollját anélkül, hogy más hasonló rivális gengekkel szembe ne kerüljenek. Ezért a börtön terepévé válhat a belső bandák háborújának. Példaként említhetnénk a kaliforniai börtönrendszert, ahol a 60-as évek vége, a 70-es évek eleje felé a vidéki és a nagyvárosi csoportok a heroinpiac feletti ellenőrzésért egymás ellen folytatott harca olyan láncreakciót indított

el, amely teljesen szétzilálta a korábbi status quót. A harcba később afro-amerikai és fehér bandák is bekapcsolódtak, megtalálták a kapcsolatot a külső „utcai” genggekkel, a heroin mellett más anyagokkal is foglalkozni kezdtek. Ezzel a büntetés-végrehajtási intézetek világa gyakorlatilag kicsúszott a személyzet kontrollja alól, tömegessé vált a brutális erőszak, gyakorivá a börtönlázadás.

A börtönbeli szervezett bűnözések formája más jellegű problémákkal szembeesíti a börtönrendszereket, mint a keresztapák fogva tartása. A gengek hatóköre az intézeten belülre koncentrálódik, „nagypolitikai” gazdasági jelentősége csak áttételes. Az említett szubkulturális, etnikai gyökerek miatt a börtönpopuláció jelentős részét érinthetik, nem izolálhatók olyan módon, mint a keresztapák, illetve azok szűk környezete. Ha a keresztapák fogva tartásával kapcsolatos őrzésbiztonsági problémákra az jellemző, hogy ritkán következnek be rendkívüli események, de akkor súlyosak, a börtöngengék tevékenysége az intézetek mindennapi életére van negatív hatással. Amíg az alvilág vezetőinek szökésére, szabadítására, likvidálására tett kísérletek a személyi állomány tagjait veszélyeztetik elsősorban, addig a gengháború szándékolt áldozatai a fogvatartottak közül kerülnek ki.

A vonatkozó bűncselekmények számának növekedése az elmúlt években arra utal, hogy előbb-utóbb nőni fog azoknak a fogvatartottaknak a száma is, akik ilyen szempontból veszélyt jelentenek a büntetés-végrehajtásra. Noha az alvilág igazán jelentős személyiségei csak kis számban fordulnak elő a magyar büntetés-végrehajtási intézetekben, a második-harmadik vonalbeli bűnözők száma nem elenyésző. Ezek a fogvatartottak, mint professzionális bűnözők, a kriminális

csoportok végrehajtó emberei, nem riadnak vissza az erőszaktól, hanem azt, mint a hétköznapi kommunikáció eszközét alkalmazzák. Az osztrák börtönökben például mobil telefonok segítségével kábítószer-kereskedő szervezeteket építettek ki. A börtönökből adtak utasításokat különféle bűncselekmények elkövetésére, így például arra, hogy a foglyok által felhalmozott kábítószer-adósságokat az adósok kinti családján hajtsák be. A felső- ausztriai Garsten és az alsó- ausztriai Stein börtönben maroktelefonok lehallgatásával tárták fel a börtönben továbbműködő szervezett bűnözést. Az ügy kapcsán kiderült, hogy különösen a Törökországból és a volt Jugoszláviából származó bűnözőknek vannak kapcsolataik a külvilággal, többen közülük nemzetközi bűnszervezetekhez tartoznak. Az egyéni, főként osztrák elkövetőknek nincs más választásuk, minthogy engedelmességen a maffiának.

Hazai eset

A szervezett bűnözéssel szoros összefüggésben álló rendkívüli esemény komoly figyelmeztetésként először 1997-ben jelent meg a magyar büntetés-végrehajtásnál. Külső segítséggel végrehajtott szökés volt, mégpedig egy olyan kevésbé szigorúan őrzött objektumból történt, ahonnan a fogvatartottak szökésének valószínűsége, azok összetételéből adódóan, nagyon kicsi. Ezért a szökést segítőknek nem kellett komoly akadályokat leküzdeniük, az intézetbe könnyedén behatoltak, az őrséget a szabadítás váratlanul és felkészületlenül érte. Feltételezhető azonban, hogy hasonló cselekményekkel magasabb biztonsági fokozatú intézmények esetében is számolnunk kell, az őrzési rendszernek nemcsak a kijutást, de újab-

ban már a behatolást is meg kell akadályoznia. A gépkocsi járó motorral az intézet előtt várakozott. Két, álarcot viselő, géppisztolyos behatoló modern eszközzel elvágta a bejárati kapu vasláncait, lakatjait, majd két oldalról az éj leple alatt közelítették meg – pontos információkkal rendelkezvén a megszöktetett elítélt elhelyezési épületéről, zárkájáról – az őrköt, akiket országos parancsnoksági ellenőrzést színlelve megtevésztően ártalmatlanná tettek, majd az elítéltet, aki egyébként kábítószer-kereskedelem miatt töltötte öt év börtönbüntetését, megszöktették. Kézre kerítése még a mai napig sem vezetett eredményre, annak ellenére, hogy ellene kellő időben kibocsátották az elfogatóparancsot. Miután Magyarországon nem került kézre, nemzetközi elfogatóparancsot is kiadtak ellene akkor, amikor értesültek arról, hogy külföldön látták. Közbevetőleg megemlíthető ezzel kapcsolatban az a kérdés, hogy nemzetközi elfogatóparancs kibocsátásával célszerű-e addig várakozni, amíg a hazai hatálya alatt állót külföldön nem észlelik valahol. Az Igazságügyi Minisztériumban már foglalkoztak ennek a gyakorlatnak a felülvizsgálatával. A szöktetés után, egészen rövid idő múlva, megtörtént ebben az esetben a határzárás is, azonban ez sem vezetett eredményre.

A megszöktetett elítélt azért került erre az enyhébb őrzésbiztonságú helyre, mert a szigorúbb őrzésű helyen éppen átalakították a fegyelmi zárkákat, tehát ott építőmunkát végeztek. Emiatt azokat, akiket magánelzárás fenyítéssel sújtottak vagy elkülönítettek, átszállították az enyhébb biztonsági fokozatú helyen levő magánzárkákba. Azt is sikerült megállapítani, hogy az elítélt a szöktetése előtti napon még telefonon beszélt a hozzátartozójával, s volt egy külföldi telefonja is Németországba. Ezt követően lisztszerű

anyagot kezdett az elítéltek között árulni, mint kábítószer. Az elítéltek tudtak az általa elkövetett bűncselekményekről, nem-sokára jelentették is, hogy a börtönben kábítószer árul. Megtörtént az intézkedés, gyorsan elkülönítették, de mivel elkülönítőzárka csak a másik egységben volt, ezért szállították oda. Szinte belülről, telefonon szervezte meg az elítélt a szöktetését.

Különleges biztonság

Azoknak a fogvatartottaknak az elhelyezésére, akik valamilyen szempontból súlyosan veszélyeztetik a büntetés-végrehajtás biztonságát, különleges biztonságú körleteket alakítottak ki, amelyek őrzési rendszere, napirendje biztosítja a szükséges izolációt, és nagyban csökkenti egy sikeres szökés valószínűségét. E körlet léte nem kizárólag a szervezett bűnözés elleni intézkedés, de adott esetben e területen is eredményesen alkalmazható. A különleges biztonságú körlet nem fegyelmezési, büntetési eszközként szolgál, kizárólagos célja a büntetés-végrehajtás biztonságának fenntartása. Ezért az itt fogva tartottakat ugyanazok a jogok illetik meg, mint az egyéb intézetekben büntetésüket töltőket.

A kábítószeres elterjedtsége, bár előfordul a mi börtöneinkben is, még messze nem érte el a „kritikus tömeget”. Kialakult hálózatról semmiképpen sem beszélhetünk. Az sem látszik valószínűnek, hogy a börtönbeli kábítószerpiac már a meglévő struktúrára épülne rá, mint az az említett amerikai példában történt. Jelenleg közel 200 olyan személyt tartanak fogva összesen, akiknek jellemző bűncselekménye kábítószerrel kapcsolatos (visszaélés kábítószerrel, kóros szenvedélykeltés), ez a teljes börtönpopuláció 1,3-1,5 százalékát teszi ki. Ez az adat két szempontból félrevezető: egyrészt azért, mert a statisztikai rendszerünk csak a jellemző, több bűncselekmény esetén a leg súlyosabbat tartja nyilván, másrészt egyáltalán nem biztos, hogy a börtönbeli kábítószerrel kapcsolatos cselekményeket olyanok követik el, akiknek eredeti bűncselekménye is kábítószerrel kapcsolatos.

A külföldi állampolgárok száma folyamatosan növekedést mutat. 1999. január elsején a magyarországi bv. intézetekben összesen 623 idegen állampolgárságú személyt tartottak fogva. Az ő körükben jóval magasabb a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekményekért elítéltek aránya, mintegy tízszeresre becsülhető. Még jellemzőbb adat, hogy az összes drogos bűncselekményért fogva tartott személy 45,8 százaléka idegen állampolgárságú. Így erre a populációra fokozott figyelmet kell fordítani ebből a szempontból.

A büntetés-végrehajtás számára a legnehezebb feladat abból adódik, hogy a szervezett bűnözés, és az ebben érdekelt bűnözők fogva tartása a biztonság fokozását követeli meg. A társadalom, a közvélemény ilyen irányú nyomása jól érzékelhető. A büntetés-végrehajtási rendszernek garantálnia kell a jogszabályok által megkövetelt jogok biztosítását, függetle-

nül attól, hogy ki milyen bűncselekményt követett el, a közvélemény mennyire ítéli el ezért. A biztonság és a humanizáció látványos ellentétéről van szó. A korrekt, következetes és emberséges követelménytámasztás minden egyéb biztonsági módszernél, technikánál hatékonyabb a fogvatartottak túlnyomó részével szemben. Érvényesíteni kell viszont a szervezett bűnözők fogva tartásával kapcsolatban azt az alapelvet, hogy ezekben az esetekben a biztonsági szempontokra a fogva tartásnál, előállításnál, szállításnál, fokozott figyelmet kell fordítani. A jogok gyakorlásánál pedig mellőzhetetlen az ellenőrzés, a felügyelet.

Intő jelek

A személyi állomány szervezett bűnözők általi korrupciójával kapcsolatban is intő jelek mutatkoznak. Nem minden esetben szerencsés, hogy a bv. dolgozók úgynevezett privát őrző-védő cégeknél vállalnak munkát. Ismert, hogy ezen vállalkozások egy része kriminális szerveződésekhez kötődik.

Az ügyészi vizsgálat már 1995-ben kifogásolta az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazásának gyakorlatát, rámutatva a hiányosságokra, főként az állami büntetőigénnyel összeegyeztethetetlen engedményekre. Sajnos, akkor még egyedül maradtunk problémafelvetésünkkel. A büntetés-végrehajtási jogalkotás, amely messzeemenően figyelembe vette az Európa Tanács ajánlásait, nem volt viszont kellő tekintettel a bűnözés hazai alakulására, és nem is számolhatott annak ilyen kedvezőtlen alakulásával. Éppen ezért szükségessé vált a Bv. tvr. szabályainak mielőbbi megváltoztatása olyan vonatkozásban, hogy a büntetés-végrehajtásnál se nyerjen teret a szervezett bűnözők akarata. Rendkívüli

eseménynek – például elítélt meggyilkolása – kellett történnie ahhoz, hogy ismét elővegyék az akkori változtatás iránti javaslatunkat, amelyet azóta is minden évben szakmai fórumokon, és több publikációban ismételtünk. Az Igazságügyi Minisztérium ma már fogékony ez iránt, működésbe hozta a belső ellenőrköt, a belső ellenőrzési rendszerét is.

Az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazása (a továbbiakban röviden: evsz.) keretében, amelynek szabályozása értelmében jelenleg felügyelet nélkül dolgozhat külső munkahelyen elítélt, nem egy szervezett bűnözői csoporthoz tartozó elítélt büntetési ideje nagy részét (a nappalokat) szabadon tölthette. Az 1999. február elsejei ellenőrzés szerint az úgynevezett evsz. keretében egyszemélyes munkahelyen dolgozó 31 elítélt mintegy egyharmada szervezett bűnözői csoporthoz tartozott. A jogi szabályozás hiányosságainak megszüntetése sem tűr további halasztást. A Bv. tvr. evsz.-szel kapcsolatos szabályainak kellő szigorítását tartalmazó javaslat mielőbbi életbe léptetése lenne indokolt, hogy a szervezett bűnelkövetésben részt vett elítéltek ne tartsanak kapcsolatot bűntársaikkal; ne fordulhasson többé elő, hogy az elítélt saját vendéglátó egységében, más esetekben a saját tulajdonában levő ingatlanon dolgozhat szabadságvesztés-büntetésé idején. Elengedhetetlen törvényességi követelmény a büntetésjelleg tartalmi követelményének megfelelő helyretétele, a jogszabályok keretei közötti határozottabb fellépés a veszélyesebb bűnelkövetőkkel szemben a büntető felelősségre vonás minden szakaszában, így a büntetés végrehajtása során is. Egy jogállamban a jogszabályok mindenkire egyaránt kötelezők, azok alól senki sem vonhatja ki magát.

Sokkal megfontoltabban, körültekintőbben kell engedélyezni az elítélteknek a

jövőbeni eltávoztást, kimaradást. Amikor a parancsnokok mérlegelnek, nemcsak az intézetben belüli magatartásra kellene figyelniük, hanem a külső környezetre is, annak reagálására, hogy vajon nem tartozott-e szervezett bűnözői csoportokhoz az elítélt. Az utóbbit bűnmegelőzési érdekből sem lenne helyes ilyen kedvezményben részesíteni a jövőben. Természetesen a Bv. tvr.-t is ennek megfelelően módosítani kell, mégpedig minél előbb. 1998-ban 22 ezer esetben engedélyeztek kimaradást, eltávoztást az elítélteknek; igaz, csak mintegy két százalékuk nem tett eleget a visszatérési kötelezettségnek. Ez azonban ne tévesszen meg senkit. Szervezett bűnelkövetésben részt lehet venni az engedélyezett távollét ideje alatt is, sőt, az ilyen elítélttel tartják célszerűnek végrehajtani a bűncselekményeket, hiszen ő ügyis gyanún kívül esik, hiszen papíron börtönben van.

A jogok érvényesülésének biztosítása mellett meg kell követelni a kötelezettségek teljesítését is. A humánus bánásmód mellett a törvény szigorát is érvényesíteni kell, így maradéktalanul eleget lehet tenni a törvényességi, a jogállami követelményeknek, de az európai kívánalmaknak is.

1999. március 31-én az egyik elítélt, aki szervezett postarablásokban vett részt, 12 óra 45 perckor megszökött a dunaujvárosi orvosi rendelőintézetből, oly módon, hogy kérte a mellékhelyiségbe kísérését, ahol feltételezhetően ott volt a számára előkészített fegyver, amellyel az őt dulazkodás közben kétszer megsebesítette, és még egyszer rá is lőtt, majd a Dunát átúszva próbált megszökni, amíg aznap az egyik közeli szigeten el nem fogták. Ezzel a szökéssel kapcsolatban is több biztonsági szabály megszegése feltételezhető. Megszervezték az elítélt előállítását a sze-

mészetre, még járó személygépkocsit is láttak a rendelőintézet bejáratánál, amelyben nem volt senki. Valamilyen oknál fogva azonban megzavarhatták a futó elítéltet, és így nem az autóval menekült el. Az illető veszélyességére jellemző, hogy emberölés miatt is folyt ellene büntetőeljárás. Sőt, nagyobb pénzüsszeget – amelyet az egyik postarablásból származóan rejtett el – keresett a szökését követően, valamint egy Skorpió típusú géppisztolyt is szerzett, amit szintén elrejtett. Az adott büntetés-végrehajtási intézetben, amely kevésbé szigorú őrzési biztonságú, egy korábbi jogerős büntetésének letöltése miatt tartották fogva, holott tudtak arról, hogy ellene nagyon súlyos következményekkel járó szervezett bűncselekmények miatt folyik újabb eljárás. Erre tekintettel is a vonatkozó jogszabályi rendelkezések felülvizsgálatára van szükség, különös tekintettel arra, hogy a más ügyben kiszabott jogerős szabadságvesztés-büntetés töltése alatt is érvényesüljön az újabb eljárásra vonatkozó ügyészi, bírói rendelkezési jog.

A büntetés-végrehajtási személyi állomány esetében szükséges szólni a korrupciós jelenségekről is, még ha nem is „tömeges méretűek”, viszont nagy az erkölcsi veszélye. Aggasztó, hogy 1998-ban a személyi állomány 12,7 százalékával, 697 fővel szemben indult büntető-, illetve fegyelmi eljárás, amely miatt 68 főt bűncselekmény, 12 főt szabálysértés, 392 főt fegyelmi vétség miatt kellett felelősségre vonni. Az általuk elkövetett bűncselekmények körében nőtt a vesztegetések, a hivatali visszaélések, a hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazások és a katonai bűncselekmények száma. A fegyelemsértések között kiemelkednek a szolgálati kötelezettség megszegésével kapcsolatos ügyek.

Egységes rendszer

A szervezett bűnözés elleni küzdelem a büntetés-végrehajtásnál eddig leginkább csak a jogerős szabadságvesztés-büntetésüket töltők vonatkozásában volt téma a különböző fórumokon, a sajtóban is. Fel kell hívni azonban a figyelmet arra, hogy ugyanilyen veszélyességű, ha előzetes tartóztatásban van még a szervezett bűnelkövető, avagy ellene jogerős szabadságvesztés-büntetésének töltése alatt folyik olyan eljárás, amelyben már szervezett bűnelkövetőként szerepelt. Ilyenkor sokkal inkább előtérbe kerülnek az olyan kérdések, mint az elkülönítésre, az ellenőrzésre vonatkozó rendelkezések. Ebben viszont már szerepe van az ügyésznek és a bíróságnak is, hogy éljenek az ilyen személyek esetében, amennyiben szükséges, a fokozott őrzés elrendelésével, a büntársaktól elkülönítéssel, a kapcsolatok ellenőrzésével vagy ellenőriztetésével, és nagyobb figyelmet kell fordítani az egyik intézetből a másik intézetbe történő átszállítások engedélyezésére is. A szabályokat a jogerős büntetését töltő személy esetében is oly módon kellene megváltoztatni, ha ellene újabb büntetőeljárás van folyamatban, más intézetbe szállítása – kivéve a sürgős kórházi kezelés esetét – csak az új eljárás szerint illetékes ügyész, illetőleg bíróság engedélyével történhesen meg.

A szervezett bűnözéssel kapcsolatban a büntető igazságszolgáltatás egységes rendszerként működhet csak hatékonyan, s ennek szerves része a büntetés-végrehajtás is. A jelenlegi intézményrendszer, technikai felszereltség hiányosságai komoly szervező, megelőző munkát tesznek szükségessé a biztonságos fogva tartás érdekében, hogy a jogszabályok által is támasztott követelményeknek megfeleljen.

Mindenképpen szükséges és lényeges elem a szakmai kommunikáció javítása az egyes szervezetek között.

Egyre több nemzetközi fórumon foglalkoznak a szervezett bűnözés elleni küzdelem kérdéseivel. A Miniszterek Tanácsa, az Európa Tanács alapokmányának 15/b cikkelye értelmében, az R (82) 18. számú ajánlásában többek között olyan szempontokra is felhívta a figyelmet, hogy a büntetését töltő népesség körében sok a veszélyes fogvatartott. Felismerve annak szükségességét, hogy megóvják a közbiztonságot, és biztosítsák a rendet a büntetés-végrehajtási intézetekben, azok jó működését; megfelelő bánásmódot kell meghatározni a veszélyes fogvatartottak számára is. A 9. pontban foglalt ajánlás szerint – ahol ez a megoldás van –, úgy célszerű eljárni, hogy a fokozott biztonságú egységekben legyen megfelelő számú férőhely és személyzet és minden szükséges eszköz. A 10. pont szerint az erre hivatottak nyújtsanak megfelelő képzést és tájékoztatást a veszélyes elítéltek fogvatartásában és ellátásában érintett személyzet számára. Biztosítsák a 4. pont szerint, hogy a biztonsági intézkedések vegyék fi-

gyelembe a veszélyesség terén meglévő eltéréseket. Fordítsanak kellő figyelmet a fokozott biztonsággal összefüggő egészségügyi problémákra is (6. pont). Szervezzenek rendszeres felülvizsgálati eljárást annak érdekében, hogy meggyőződjenek arról; a fokozott biztonságú fogvatartás és a biztonsági fokozat ne lépje túl a szükséges mértéket.

A szankciók egyéb köréről is említést kell tenni a szervezett bűnözés elleni harc büntetés-végrehajtást érintő kérdéseinél. Az Európai Közösség bizottsága és az Európa Tanács közös projektje [Octopus (97) 30, Strasbourg, 1997. december 1-3., értékelőkonferencia] tartalmazza a nemzetközi együttműködésre vonatkoztatva, hogy törvényben kell szabályozni a kábítószer-kereskedésből és más bűncselekményekből származó nyereség nyomozását, a kábítószer lefoglalását és elkobzását. Az elkobzás végrehajtásával kapcsolatos részletes szabályozás nálunk egyelőre még csak utasítás. A büntetés-végrehajtás minden területét érintően bőven van tehát feladatunk a szervezett bűnözés elleni küzdelemben.

Vókó György